

Miten opastat selkokielellä

Oppaan ohje.

Monet kävijäryhmät saattavat kaivata selkokieltä opastustilanteessa. Selkokeskuksen laskelmien mukaan noin 10% maamme väestöstä hyötyy selkokielestä. Potentiaalisia asiakkaita on useista ryhmistä, esimerkiksi ikääntyneet tai maahanmuuttajataustaiset kävijät.

Selkokielellä opastaminen ei ole vaikeaa. Näissä ohjeissa mainitaan monta asiaa, mutta loppujen lopuksi kyse on huolitellusta kielenkäytöstä. Kuka tahansa pätevä opas pystyy opastamaan myös selkokielellä!

Yleisiä ohjeita selkokielistä opastusta varten:

- Jos mahdollista, **juttele** kävijöiden kanssa ihan muutaman lauseen verran ennen kierroksen alkua. Kysele esimerkiksi, miten he ovat saapuneet museolle, tai puhu säästä. Näin pystyt hieman arvioimaan vieraiden suomen kielen tasoa.
- Yritä luoda **rauhallinen, kiireetön ja häiriövapaa opastustilanne**. Jos ympäristö on hälyisä, voit kuitenkin itse auttaa tilannetta toimimalla rauhallisesti. Kiireetön puhe on helpommin ymmärrettävissä.
- Kerro opastuksen alussa, **miten kierros etenee**. Vieraan on helpompi seurata opastusta, jos hän tietää mitä seuraavaksi on tapahtumassa.
- Käytä opastaessa helppoja, arkikielisiä sanoja ja lauseita. **Selkeys** on kaikkein tärkein asia pitää mielessä. Jos joudut käyttämään vaikeampaa sanaa, selitä mitä se tarkoittaa, mutta pidä selitys lyhyenä ja ytimekkäänä. Lähde selityksessä liikkeelle asiasta, joka on kuulijalle tuttu.
- Sanojen valinta on selkokielessä haasteellista, koska puhuessa sanat valitaan nopeasti. **Seuraa opastettavien reaktioita**. Jos vaikuttaa siltä, että sanavalintasi on ollut vaikeaselkoinen, kokeile selittää sama asia uudestaan toisin sanankäntein.
- **Vältä** sanontoja ja kielikuvia. Vältä myös passiivin käyttöä.
- Pidä **rauhallinen puherytmi**, mutta ei liian hidas. Painota virkkeen **pääasiaa**. Selkokielisessä opastuksessa joudut karsimaan tarinaa, koska rauhallisen tahdin vuoksi et ehdi kertoa yhtä paljon kuin normaalissa opastuksessa. Tämä ei haittaa, valikoi vain opastuksesta tärkeimmät aiheet, tai mieti, mitkä osat opastuksesta ovat kävijöille kaikkein mielekkäimpiä.
- Ihmisen korva on tottunut **puhekieleen**. Vaikka voisi luulla, että paras selkokieli on kieliopillisesti täydellistä, puhuttu kirjakieli opastuksen aikana voi tuottaa vaikeuksia. Käytä siis rohkeasti puhekieltä. Vältä kuitenkin slangisanoja ja vaikeaa murretta.
- **Kannusta** vieraita kysymään, jos he eivät ymmärrä.
- Pienet ja ohimenevät ymmärrysvaikeudet voi ohittaa. Jos asiakkaalta jää opastuksessa yksi sana ymmärtämättä, niin eihän se maailmaa kaada. Rohkeasti vain eteenpäin!
- Jos teet kysymyksiä, **älä kuulustele**. Ihmiset välttelevät herkästi tilanteita, joissa he saattavat nolostua. Kulttuurisiin oletuksiin nivoutuvat kysymykset kannattaa jättää pois. Älä siis kysy ”Juhlitaanko sinun kulttuurissasi joulua?” tai ”Miten sinun maassasi syödään?” Kysy mieluummin ”Miten sinä juhlit?” tai ”Millaisia ruokia tykkäät valmistaa ja syödä?”
- **Vahvista opastusta** kuvakorteilla, osoittamalla näyttelyn esineitä, tai viittomalla ja elehtimällä. Nyt ei ole oikea paikka nolostella! Pantomiimia peliin!
- Muista, että opastettavat ovat järkeviä ihmisiä. Vaikka käytät yksinkertaisempaa kieltä kuin normaalisti, pidä kuitenkin sävy sellaisena, jota muutenkin käyttäisit opastaessa.

Ohje on toteutettu osana Hotelli- ja ravintolamuseon *Museot ammatillisen kielen oppimisen tukena - hanketta*.
Museovirasto myönsi avustuksen hankkeen toteuttamiseen.